

ECA: Sprijinul UE pentru proiectele de tip “smart city” este prea fragmentat

"Lighthouse" - programul pentru cercetare si inovare al Uniunii Europene în valoare de 400 de milioane de euro, menit sa ajute orasele europene sa devina mai inteligente, nu a fost bine sincronizat cu alte initiative ale UE, iar finantarea publica si privata este putina si fragmentata, sustine Curtea de Conturi Europeana (ECA) într-un raport publicat luni.

Potrivit ECA, "Lighthouse" a sprijinit multe dintre orasele europene în eforturile lor de a economisi resurse, de a reduce poluarea si de a îmbunătăti serviciile urbane cu ajutorul tehnologiei. Proiectele finantate au obtinut, în mare parte, realizarile preconizate si au dus la solutii de tip "smart city" în domenii precum calitatea aerului, eficienta energetica si electromobilitatea. Pe de alta parte însa, nu este sigur ca si alte orase vor beneficia de astfel de solutii inovatoare, deoarece programul nu a fost bine sincronizat cu alte initiative ale UE, iar finantarea publica si privata este putina si fragmentata. Coordonarea trebuie deci îmbunătătită dacă se vrea ca cele 100 de orase din UE care beneficiaza în prezent de sprijin sa atinga neutralitatea climatica pâna în 2030, apreciaza ECA.

În perioada 2014 - 2020, Comisia Europeana a gestionat diverse programe de sprijinire a proiectelor de tip "smart city". Unul dintre aceste programe, numit "Lighthouse", care face parte din programul-cadru pentru cercetare si inovare Orizont 2020, a sprijinit 120 de orase din 24 de state membre, printre care Barcelona, Dresda, Rotterdam si Viena. Programul sau succesori pentru perioada 2021 - 2027 este misiunea intitulata "Orasele inteligente si neutre din punctul de vedere al impactului asupra climei" (din cadrul programului pentru cercetare si inovare Orizont Europa), care urmareste sa ajute 100 de orase sa devina neutre din punct de vedere climatic pâna în 2030, precum si sa asigure faptul ca toate orasele din UE le vor urma exemplul pâna în 2050.

"Pentru a putea ajuta mai multe orase din UE sa devina mai inteligente si mai ecologice prin intermediul tehnologiei, UE ar trebui sa valorifice potentialul de replicare a rezultatelor deja obtinute. Faptul ca putem vedea solutii tangibile rezultate din programul "Lighthouse" este un lucru pozitiv, însa fragmentarea frâneaza adoptarea lor pe scara mai larga", a declarat Ildiko Gall-Pelcz, membru al Curtii, responsabila de raport.

Potrivit auditorilor, programul "Lighthouse" a fost bine conceput, a raspuns nevoilor oraselor si a oferit un cadru adecvat pentru demonstrarea unor tehnologii "apropiate de piata" din diferite domenii. În urma proiectelor finantate, au rezultat mai multe sute de solutii "smart city" în orasele participante, majoritatea fiind legate de energie, cum ar fi eficienta energetica a cladirilor si a iluminatului si retele inteligente. Pe baza unui esantion de proiecte finalizate, auditorii au constatat ca acestea si-au atins sau chiar au depasit în jur de doua treimi din obiectivele propuse.

Programul "Lighthouse" nu finanteaza însa replicarea acestor solutii si în alte orase; or, acesta este exact mijlocul prin care misiunea urmareste sa își atinga scopul privind neutralitatea climatica, si anume prin replicarea solutiilor dezvoltate în cadrul altor initiative de cercetare si inovare. Misiunea ar putea ajuta astfel la valorificarea optima sau la replicarea solutiilor obtinute în urma proiectelor din programul "Lighthouse". Nu se întâmpla însa asa, pentru ca cele doua programe nu sunt bine coordonate între ele si, drept consecinta, experienta acumulata nu este valorificata pe deplin. Auditorii solicita deci Comisiei nu numai sa evalueze potentialul de replicare a solutiilor proiectelor "Lighthouse", ci si sa asigure o mai buna coordonare între cele doua programe.

Lipsa de implicare a cetatenilor sau chiar rezistenta si opozitia acestora pot duce la esecul solutiilor de tip "smart city". Auditorii subliniaza ca obtinerea implicarii cetatenilor s-a dovedit a fi esentiala, dar adesea dificila. Pentru multe proiecte, "Lighthouse" a fost foarte laborios sa implice cetatenii si trei sferturi s-au confruntat fie cu o rezistenta din partea cetatenilor, fie cu o lipsa de implicare a acestora în cursul implementarii solutiilor planificate. Auditorii cer Comisiei sa se asigure de implicarea suficienta a cetatenilor în viitoarele proiecte demonstrative urbane.

Fondurile de la UE s-au dovedit a fi importante pentru orase, dar orasele participante nu au o certitudine cu privire la finantarea globala care este efectiv disponibila din partea UE. Acest lucru este valabil în special pentru resursele pe care Comisia le va pune la dispozitia oraselor sprijinite în cadrul misiunii. Auditorii fac apel la executivul UE sa evalueze capacitatea de finantare a oraselor si sa le sprijine pe cele cu deficite de finantare prin crearea de sinergii cu surse nationale si regionale de finantare si cu investitii private.

Orasele inteligente pot aduce beneficii cetatenilor si întreprinderilor prin reducerea amprentei lor de carbon si prin transformarea proceselor si a serviciilor traditionale cu ajutorul tehnologiei. De exemplu, un oras inteligent urmareste sa asigure o mai mare receptivitate a serviciilor sale, sa amelioreze siguranta în spatiile publice si, în acelasi timp, sa îmbunatateasca transporturile, gestionarea apei si a deseurilor, iluminatul stradal si încălzirea cladirilor.

Proiectele "Lighthouse" sunt initiative demonstrative de anvergura pentru mediul urban, care ar trebui sa integreze în mod inovator tehnologii "apropiate de piata" din diferite domenii, astfel încât sa poata testa si replica solutii si modele de afaceri. Se estimeaza ca valoarea investitiilor de care orasele au nevoie pentru a atinge neutralitatea climatica depaseste cu mult finantarea pe care UE o poate pune la dispozitie.

Conform estimarilor, 100 de orase europene cu o populatie medie de 100.000 de locuitori ar trebui sa investeasca 96 de miliarde de euro pentru a deveni neutre din punct de vedere climatic pâna în 2030.